

Raport z wyjazdu studyjnego w celu zlustrowania historycznych stanowisk rdestniczki gęstej na Pomorzu zachodnim i środkowym.

W dniach od 21 do 22 września 2015 roku, w ramach projektu LIFE13NAT/PL/000009 Czynna ochrona siedlisk włosieniczników i udroźnienie korytarza ekologicznego zlewni rzeki Drawy w Polsce (Active protection of water-crowfoots habitats and restoration of wildlife corridor in the River Drawa basin in Poland), odbył się wyjazd studyjny obejmujący wybrane fragmenty Polski Północnej. Miał on na celu weryfikację literaturowych stanowisk rdestniczki gęstej *Groenlandia densa*. Lustracją objęto wybrane odcinki rzek: Czernicy (Miłocice, Słosinko, Przeradz, Grabowo, Pieniężnica), Białej (Bielica), Brdy (Rytele). Ponadto eksplorowano niewielkie zbiorniki wodne pomiędzy Brzeźnicą Krajeńską i Sypniewem, niewielki antropogeniczny zbiornik w Miłocicach, naturalny odpływowy zbiornik śródleśny na zachód od Słosinka.

W wizji uczestniczyli:

prof. dr hab. Waldemar Żukowski – ekspert zewnętrzny, profesor emerytowany w Zakładzie Taksonomii Roślin Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
dr inż. Sylwia Jurzyk-Nordlów – zastępca Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie
dr Wojciech Puchalski – konsultant naukowy projektu LIFEDrawaPL
mgr inż. Elżbieta Hołubczat – koordynator projektu LIFEDrawaPL
dr inż. Piotr Waloch – ekspert do nadzoru i kontroli działań projektowych

Opis poszczególnych punktów obserwacyjnych:

1. Źródłowy odcinek rzeki Czernicy na zachód od Miłocic – strumień o bardzo niewielkim przepływie płynący w obrębie łągów źródłiskowych oraz grądów zboczowych. Nie stwierdzono roślinności wodnej.
2. Czernica pomiędzy Miłocicami oraz Słosinkiem – śródpolny i śródłukowy silnie uregulowany odcinek, słabo płynący lub stojący (wrażne warunki beztlenowe) w głębokim trapezowym korycie, silnie zarastający roślinnością szuwarową. Obecne przetamowania bobrowe piętujące rzekę. Gatunki roślin wodnych stwierdzone na tym odcinku to przede wszystkim: moczarka kanadyjska, rzęsa drobna, spirodela wielokorzeniowa, żabiściek pływający, pływacz zwyczajny.
3. Czernica na południe od Słosinka (w rejonie czynnej i nieczynnej linii kolejowej) – wyschnięte koryto rzeki o częściowo żwirowym dnie (w krajobrazie rolniczo-leśnym). Widoczne ślady przepływu wody kilka miesięcy wcześniej. Brak roślinności wodnej.
4. Czernica w rejonie Przeradza – śródpolny odcinek silnie zarastający szuwarami turzycowymi, widoczny niewielki przepływ wody. Niemal całkowity brak roślinności wodnej.
5. Czernica w rejonie Grabowa – wyschnięty odcinek żwirowy w niewielkim łągu olszowym. Nie stwierdzono roślinności wodnej.
6. Czernica na południe od Pieniężnicy – silnie zarastający roślinnością szuwarową odcinek rzeki, w korycie stwierdzono znaczną obecność niezapominajki błotnej oraz moczarki kanadyjskiej.
7. Rzeka Biała w Bielicy – żwirowy odcinek rzeki o szerokości kilku metrów, dobrze rozwinięta roślinność wodna z dominacją rdestnic: przeszytej, kędzierzawej, alpejskiej.

8. Rzeka Brda w sąsiedztwie mostu w Rytlu – odcinek rzeki o szerokości około 20 metrów i piaszczystym dnie. Dobrze rozwinięta roślinność wodna z dominacją rdestnicy nitkowatej oraz przesytej. Ponadto moczarka kanadyjska oraz zdrojek pospolity. W Wielkim Kanale Brdy na tej wysokości dominowała podwodna forma strzałki wodnej.
9. Rzeka Brda w rejonie pola namiotowego poniżej Rytla – charakter rzeki jak wyżej, dominacja rdestnicy przesytej oraz nitkowatej. Na krawędzi zbocza liczne źródła tworzące niewielkie ciek dopływające do Brdy. Woda w tych ciekach cechuje się zimną wodą oraz znaczną przezroczystością. W wodzie w tych niewielkich cieków dominuje przetacznik bobowiczek, na brzegach natomiast źródłowe szuwały z turzycą błotną i mokradłoszką zaostrzoną.
10. Rozplecione koryto rzeki Brdy poniżej Rytla – wyraźny źródłowy charakter brzegów, roślinność wodna jak w Brdzie powyżej.
11. Antropogeniczny zbiornik w Miłocicach – zbiornik o piaszczystym dnie, prawdopodobnie wykopany. Dominacja moczarki kanadyjskiej, ponadto rogatek krótkoszyjkowy.
12. Naturalny śródleśny zbiornik wodny na zachód od Słosinka – zbiornik otoczony roślinnością trzęsawiskową w typie mszarów przejściowych częściowo przechodzących w zbiorowiska borów i brzezin bagiennych. Zbiornik wyraźnie eutrofizujący się. Wśród roślinności wodnej stwierdzono pływacza zwyczajnego oraz rdestnicę pływającą.
13. Płytki zbiornik wodny pomiędzy Brzeźnicą Krajeńską oraz Sypniewem – płytki, przypuszczalnie ubogie troficznie śródleśny, stopniowo lądowiejący zbiornik naturalny o piaszczystym dnie. Otoczony szerokim pasem szuwalu turzycy nitkowatej z niewielkim udziałem torfowców. W strefie płytkiego litoralu stwierdzono jedynie występowanie rdestnicy pływającej.
14. Dwa śródpolne oczka wodne na południowy-wschód od Sypniewa – niemal całkowity zanik tych ekosystemów w wyniku przesuszenia. Dominacja łożowisk oraz szuwalów.

W trakcie wizji nie stwierdzono występowania rdestniczki gęstej. Wnioskuje się, iż ze wszystkich zlustrowanych stanowisk najbardziej perspektywicznym miejscem jej aktualnego bytowania jest rzeka Brda poniżej Rytla (szczególnie zasilające ją źródła).

Plan wyjazdu:

21.09.2015 r. – Czernica oraz okolice

22.09.2015 r. – Brda w rejonie Rytla, rejon Sypniewa